

POSTANOWIENIE

24 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 24 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.W.
przeciwko Gminie Miasta T. - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w T.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej M.W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 6 grudnia 2024 r., I ACa 2924/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążenia powódki kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz adwokata M.O. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt 00/100) złotych powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powódka M.W. powołała się na zagadnienie prawne dotyczące wykładni art. 29 ust. 3 w związku z art. 8 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r., poz. 917, dalej – „u.o.z.p.”), wyrażające się w pytaniu, czy organ pomocy społecznej może wystąpić z wnioskiem o przymusowe umieszczenie osoby w szpitalu psychiatrycznym bez jej zgody, jeśli osoba ta nie została uprzednio formalnie objęta „oparciem społecznym” w rozumieniu art. 8 u.o.z.p. ani nie korzystała z pomocy społecznej w jakiegokolwiek formie. Wskazała również – w zbliżonym kontekście – na potrzebę wykładni przepisów prawa, a także na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała uznać, by w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem wystąpiła twierdzona przyczyna kasacyjna. Kwestia legitymacji organu do spraw pomocy społecznej do złożenia wniosku o przymusowe umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym na podstawie art. 29 ust. 3 u.o.z.p. była już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2012 r., II CSK 678/11, z dnia 5 lutego 2016 r., IV CSK 710/15, z dnia 10 lipca 2020 r., V CSK 168/20), w których wyjaśniono m.in., że odmowa przyjęcia pomocy społecznej w razie istnienia obiektywnie uzasadnionych przesłanek jej udzielenia nie oznacza, że konkretna osoba nie może być uznana za objętą oparciem społecznym w rozumieniu art. 29 ust. 3 w związku z art. 8 u.o.z.p. We wniosku nie wykazano jednocześnie, aby w tym świetle art. 29 ust. 3 u.o.z.p. budził rozbieżności w orzecznictwie sądów w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., o czym nie mogły przesądzać ogólnikowe rozważania co do tego, że „niektóre sądy”, jak *in casu* Sąd Okręgowy, prezentują węższą, „formalistyczną” wykładnię rozważanej regulacji, inne zaś – podobnie jak Sąd Apelacyjny wydający zaskarżone orzeczenie – przyjmują podejście „faktyczne i szerokie”.

Analiza motywów zaskarżonego postanowienia – w zestawieniu z rozważaniami wniosku – nie przekonywała również o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Przyczyna ta zachodzi wówczas, gdy zaskarżone orzeczenie wykazuje oczywiste, elementarne wadliwości, dostrzegalne już *prima vista*, bez potrzeby głębszej analizy (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18). Taka sytuacja nie miała miejsca w sprawie, w której zapadło zaskarżone postanowienie, w szczególności z wniosku nie wynikało, aby Sąd Apelacyjny zinterpretował miarodajne przepisy prawa w sprzeczności z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego lub jednolitym poglądem nauki prawa.

Ubocznie należało zauważyć, że powołując rozważaną przyczynę kasacyjną skarżąca popadła w sprzeczność. Jasne jest bowiem, że albo w sprawie występuje zagadnienie prawne, a więc kwestia trudna, dotychczas nierozstrzygnięta i wymagająca pogłębionej analizy, ewentualnie – potrzeba wykładni relewantnych przepisów na szczeblu Sądu Najwyższego z racji ich ponadprzeciętnego stopnia

trudności albo też skarga jest zasadna w sposób oczywisty, co zakłada niewystępowanie w sprawie żadnych zagadnień prawnych, poważnych wątpliwości interpretacyjnych lub rozbieżności w orzecznictwie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, i z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15).

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2, art. 102, art. 391 § 1, art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego należnych pełnomocnikowi reprezentującemu z urzędu powódkę orzeczono na podstawie § 8 pkt 6 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2026 r., poz. 87).

Paweł Grzegorzczuk

(K.G.)

[a.ł]